

13. 7. 2021

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Novinky v přechodu družstevního podílu v insolvenční

S novelou zákona o obchodních společnostech a družstvech přišly i určité změny. Týkají se zejména přechodu družstevního podílu bytového družstva formou veřejné dražby.

Družstevní podíl je **specifický typ** podílu v obchodních korporacích, který je shodný s principy podílů v obchodních společnostech. Jeho zásadní odlišností je hlavně **neoddělitelnost** členství v družstvu s družstevním podílem, která neumožňuje přechod vlastního družstevního podílu na družstvo (s výjimkou při přeměnách). Člen bytového družstva je přímo ze svého postavení členem obchodní korporace, kam kromě obchodních společností patří i družstva.

Od 1. 1. 2021 vstoupila v účinnost **novela zákona** č. [90/2012](#) Sb., o obchodních společnostech a družstvech (ZOK) provedená zákonem č. [33/2020](#) Sb. Novela přinesla změny v přechodu družstevního podílu bytového družstva formou veřejné dražby, a to v rámci zpeněžení majetkové podstaty v insolvenčním řízení.

Převod versus přechod

Nabytí členství v bytovém družstvu je možné buď převodem, nebo přechodem. **Derivativní nabytí** členství v bytovém družstvu převodem je převod družstevního podílu, koupě, darování, směna, **nabytí v dražbě** nebo jiný způsob nabytí, např. inominátní smlouva. **Přechodem** je převedení družstevního podílu, a to jeho zděděním. **Podmínkou** je děditelnost družstevního podílu a přechod družstevního podílu za zanikající na nástupnickou právnickou osobu. Platí to pro univerzální právní nástupnictví nebo přechod družstevního podílu v případě **propadlé** zástavy.

Hlavní změna v ZOK se týká **zániku** členství v družstvu během insolvenčního řízení. Původně podle § 610 odst. 1 ZOK členství v družstvu zanikalo už prohlášením konkursu na majetek člena (písm. h) nebo zamítnutím insolvenčního návrhu pro nedostatek majetku člena (písm. i). Zákon č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (IZ) už ale nepočítá s možností zamítnout návrh na zahájení insolvenčního řízení pro nedostatek majetku. Tuto možnost **zrušil** zákon č. [294/2013](#) Sb. s účinností od 1. ledna 2014.

Okamžik zániku členství

V insolvenčním řízení člena družstva bylo třeba **zpřesnit okamžik**, kdy dochází k zániku jeho členství. Tím stanoví ZOK **nově** moment, kdy „*nastávají účinky schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty nebo plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty člena, jestliže v rozhodnutí o schválení oddlužení insolvenční soud uložil členu vydat družstevní podíl, který slouží jako jeho bydlení, insolvenčnímu správci ke zpeněžení, anebo okamžikem, kdy o zpeněžení družstevního podílu požádal zajištěný věřitel*“ písm. i) § 610, ZOK.

Právní jednání nebo právní skutečnost, která má **za následek** zánik členství člena bytového družstva, je jednostranným právním jednáním (vystoupení člena, vyloučení člena). Vícestanným právním jednáním je dohoda člena s družstvem nebo převod družstevního podílu (prodej, darování, směna, prodej v dražbě). Insolvence, výkon rozhodnutí a exekuce jsou prohlášením konkursu na majetek člena přesně tím okamžikem, kdy nastávají účinky tohoto prohlášení.[1] Při neúspěšně opakované dražbě družstevního podílu v řízení o výkonu rozhodnutí nebo v exekuci nastává tento okamžik doručením tohoto vyrozumění.

Samotná právní moc rozhodnutí o prohlášení konkursu na majetek člena družstva už tedy **nezpůsobuje** zánik jeho členství. Důvodem je, že tento okamžik nemusí družstvo bezprostředně znát. Proto se okamžik zrušení členství nově váže na **veřejně zjistitelnou** skutečnost účinků prohlášení konkursu. Účinky prohlášení konkursu dle § 245 odst. 1 IZ nastávají zveřejněním rozhodnutí o prohlášení konkursu v insolvenčním rejstříku. Respektive se zrušení váže na účinky schválení **oddlužení** zpeněžením majetkové podstaty, které nastávají okamžikem zveřejnění rozhodnutí o schválení oddlužení v insolvenčním rejstříku § 407 odst. 1 IZ.[2]

Novela napravuje mezeru

Novela napravuje mezeru v původním znění zákona, ve kterém nebylo stanoveno, co se děje s družstevním podílem člena družstva v případě, že je členovi družstva schváleno oddlužení zpeněžením majetkové podstaty. Jeho členství v družstvu **nezanikalo**. Podle § 398 odst. 2 IZ sice platí, že: „*při oddlužení zpeněžením majetkové podstaty se postupuje obdobně podle ustanovení o zpeněžení majetkové podstaty v konkursu a zpeněžení majetkové podstaty při oddlužení má tytéž účinky jako zpeněžení majetkové podstaty v konkursu*“, avšak prohlášení konkursu na majetek člena způsobuje zánik členství v družstvu a součástí majetkové podstaty se stává **vypořádací podíl**, nikoli družstevní podíl.[3]

Družstevní podíl představuje práva a povinnosti člena plynoucí z členství v družstvu (§ 595 odst. 1 ZOK). **Vypořádací podíl** je právo na vypořádání při zániku účasti společníka v obchodní korporaci za jejího trvání bez právního nástupce (§ 36 odst. 1 ZOK). Novela ZOK proto stanoví, že schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty způsobuje zánik členství v družstvu a do majetkové podstaty patří vypořádací podíl. Je-li oddlužení řešeno **plněním** splátkového kalendáře, členství v družstvu nezaniká. V takovém případě má přednost trvání členství v družstvu, protože to může přinášet finanční prostředky ke **krytí splátek**. [4]

Další důležitá zpřesnění

Současně došlo ke zpřesnění. Pokud dojde v průběhu lhůty uvedené ve výzvě ke **splnění** vymáhané povinnosti k podání návrhu na zastavení exekuce a návrhu se vyhoví, účast v družstvu nezanikne. K zániku účasti dojde jen tehdy, pokud je podaný návrh **odmítnut nebo zamítnut**, případně je-li řízení o zastavení exekuce zastaveno.[5]

Obdobně to platí i v případech, kdy skončil výkon rozhodnutí, nebo **zanikly účinky** exekučního příkazu k postižení družstevního podílu, ledaže byla vymáhaná povinnost alespoň **zčásti splněna** z prostředků získaných postižením družstevního podílu (§ 627, odst. 1, ZOK). Odst. 1, § 627 ZOK stanoví, že: „*jestliže byl zrušen konkurs na majetek člena z jiných důvodů než pro splnění rozvrhového usnesení nebo proto, že jeho majetek byl zcela nepostačující, jeho členství v družstvu se obnoví dnem, kdy je družstvu doručen projev vůle člena členství obnovit; nestane-li se tak do 4*

měsíců od právní moci takového rozhodnutí, toto právo zaniká. Vyplatilo-li družstvo vypořádací podíl, člen ho nahradí družstvu spolu s projevem vůle členství obnovit, jinak se mu členství v družstvu neobnoví.“

Dražba v insolvenční

Převod družstevního podílu v bytovém družstvu, a tedy i **formou dražby v insolvenční řízení** umožňuje odst. 1 § 736, ZOK, který **zakazuje** omezení či vyloučení převoditelnosti podílu člena bytového družstva. Odst. 2 § 736, ZOK stanoví, že s: *„převodem družstevního podílu, s nímž byl spojen nájem družstevního bytu nebo právo na uzavření smlouvy o nájmu družstevního bytu, dochází k převodu nájmu družstevního bytu, anebo převodu práva na uzavření smlouvy o nájmu družstevního bytu včetně všech práv a povinností s tím spojených, a to včetně všech dluhů převodce vůči bytovému družstvu a dluhů bytového družstva vůči převodci, které souvisejí s užíváním družstevního bytu převodcem, anebo s právem na uzavření smlouvy o nájmu družstevního bytu za podmínek určených stanovami.“*

Právní účinky převodu družstevního podílu nastávají vůči družstvu dnem doručení účinné smlouvy o převodu družstevního podílu družstvu, pokud nejsou účinky smlouvou určeny na později. Tytéž účinky jako doručení smlouvy má doručení prohlášení převodce a nabyvatele o uzavření takové smlouvy dle odst. 1 § 601, ZOK.

Společníkovi, resp. jeho právnímu nástupci tak zdánlivě vznikalo **právo na vypořádací podíl** i v situaci, kdy společníkova účast sice zanikla udělením příklepu, ale současně přecházela na právního nástupce. V těchto případech je zachována kontinuita podílu a důvod vzniku práva na vypořádací podíl není daný. Do odst. 1 § 36, ZOK byla doplněna podmínka, že právo na vypořádací podíl v obchodní korporaci vzniká jen při zániku účasti společníka **bez právního nástupce**. Toto právo vzniká již v okamžiku zániku účasti bez ohledu na to, zda se podíl stane podílem uvolněným (nově i v bytovém družstvu), a jak bude s uvolněným podílem případně naloženo. Způsob naložení s uvolněným podílem může ovlivnit pouze výši vypořádacího podílu.

Hlavní změna v zákoně

Hlavní změna v ZOK, která nastala novelou účinnou od 1. 1. 2021 je změna v okamžiku, kterým zaniká členství v družstvu během insolvenčního řízení tak, aby se družstva o tomto okamžiku mohla informovat z **veřejně přístupných zdrojů**, z insolvenčního rejstříku. Ostatní změny pouze potvrzují předchozí stav a mají upřesňující charakter.

Do obchodního rejstříku se jako další skutečnost u družstva **zapiše** také – *„jiná věcná práva k podílu v obchodní korporaci, ledaže je představován cenným papírem nebo zaknihovaným cenným papírem, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu společníka, k jehož podílu se jiné věcné právo zřizuje, není-li zapsán do obchodního rejstříku.“*[\[6\]](#)

Za podstatné lze považovat **zákoně zakotvení** jiných věcných práv, než je právo zástavní. Na zřízení a vznik jiného věcného práva než zástavního práva k podílu v obchodní korporaci, který není představován cenným papírem nebo zaknihovaným cenným papírem, se použijí **obdobná ustanovení** občanského zákoníku o zřízení a vzniku zástavního práva k podílu v korporaci.

Bc. Petr Janša, MBA

[1] Viz § 610 písm. h) ZOK, ve znění zák. č. [33/2020](#) Sb. účinného od 1.1.2021; viz. § 245 a § 407 odst.1 IZ.

[2] Důvodová zpráva k Zákonu č. [33/2020](#) Sb.

[3] Tamtéž.

[4] Tamtéž.

[5] Tamtéž.

[6] Viz § 48 odst.1 písm. g) zákon č. [304/2013](#) Sb. Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob ve znění zákona č. [33/2020](#) Sb., účinné od 1.1.2021

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Přičitatelnost jednání třetích osob dlužníkovi pro účely posouzení neúčinnosti: ano nebo ne?](#)
- [Srážka za prodej v insolvenci při ocenění majetkové podstaty](#)
- [Smlouvy o vzájemném plnění v insolvenci – judikaturní závěry](#)
- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou](#)
- [Preventivní restrukturalizace](#)
- [Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?](#)